

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דף היומי"

מתוך "דרך ישרה" מסכת חגיגה

דפים ב - ו, פרשת כי תבא תשע"ד

דרך ישרה תמצית הדף

פרק ראשון – הכל חייבין

סוף דף ב- ד

*פטורין מראיה. *מעשי הקבלת רבו.

- א. הפטורים מן הראיה ומנין 1. חרש שאינו בר דיעה, וזהו מי שאינו שומע ולא מדבר. 2. חרש המדבר ואינו שומע דיליף מהקהל בגז"ש ראייה וכתוב למען ישמעו, אבל חייב בשמחה משום דהוי כפקח לכל דבריו. 3. אלם השומע ואינו מדבר אף שחייב בשמחה פטור מן הראיה דילפינן מהקהל שנאמר למען ילמדו ואף שיכול ללמוד כדאשכחן באחייני ר"י בן גודגדא מיהו בעינן שיוכלו ללמד לאחרים. 4. חרש באזנו אחת שנאמר בהקהל באזניהם, ולא קאי על כל ישראל דנפקא מנגד כל ישראל. 5. שוטה וזהו היוצא יחידי בלילה אף דאיכא למיתלי שגנדיפס אחדיה, והלן בבית הקברות אף דאימור רצונו שתשרה עליו רוח טומאה, והמקדע כסותו אף דאימור בעל מחשבות הוא, ופליגי אי סגי שיעשה דבר שטות אחד או דבעינן שיעשה את כולם ואז הוי כשור שנעשה מועד לכל, וכך המאבד מה שנותנים לו הוי שוטה. 6. קטן שלא הגיע לחינוך אבל אם הגיע לחינוך חייב להו"א שנאמר כל זכורך ולמסקנא הוי מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא, וקטן זהו כל שאינו יכול לעלות מירושלים להר הבית לב"ש על כתפי אביו ולב"ה ברגליו ועד לשם בא עם אמו שמחוייבת בשמחה. ואמרין דשמואל הנביא בילדותו לא עלה משום מפנקותא יתירא, וקטן חגר שיכול להתפשט וסומא שיכול להתפתח פטור דליכא חינוך בכה"ג דגדול פטור מדאורייתא. 7. טומטום שנאמר זכורך, וקמ"ל בביציו מבחוץ דאל"כ הרי לא איצטריך קרא למעוטי ספיקא. 8. אנדרוגינוס שנאמר זכורך, וקמ"ל שהוא בריה בפ"ע ואין לחייבו משום צד זכרות שבו. 9. מקמץ ומצרף נחושת שנאמר כל זכורך והם אינם יכולים לעלות עם כולם. 10. נשים שנאמר זכורך, ואף דהוי מ"ע שהזמן גרמא איצטריך קרא דלא נילף מהקהל בגז"ש ראייה דנשים חייבות. 11. עבדים שאינם משוחררין, דגמר מאשה בגז"ש לה. 12. חציו עבד וחציו בן חורין, שנאמר אל פני האדון ה' יצא זה שיש לו עוד אדון. 13. רגלים למעט חגר חולה סומא זקן ומפנקי שאינם יכולים לעלות ברגליהם, וכך חגר ברגלו אחת. 14. בעלי קבין נתמעטו מרגלים או מפעמים. 15. טמא דכתיב ובאת שמה והבאתם שמה, ומי שאינו בביאה אינו בהבאה. 16. ערל פטור כר"ע דמרבחו כטמא מקרא איש איש. 17. סומא באחת מעיניו שנאמר יראה ודרשינן יראה בשתי עיניו. והא דאמרין

בתחילת המשנה הכל חייבין בראיה אתיא לרבות חצי עבד למשנה ראשונה, או חיגר ביום ראשון ונתפשט ביום שני למ"ד כולן תשלומין זה לזה, או סומא באחת מעיניו וכמ"ד שחייב.

ב. המעשים בהקבלת פני רבו והדרשות 1. ר"י בן ברוקא ור"א חסמא הקבילו את פני רבי יהושע בפקיעין וא"ל איזה חידוש היה היום בביהמ"ד וא"ל תלמידך אנו ומימך אנו שותים וא"ל אעפ"כ א"א לביהמ"ד בלא חידוש, ואמרו שהיתה שבת של ר"א בן עזריה ודרש באגדה הקהל את האנשים ללמוד ונשים לשמוע והטף באו כדי ליתן שכר למביאייהן, וא"ל מרגלית טובה היתה בידכם ובקשתם לאבדה ממני. 2. ועוד דרש את ה' האמרת היום שה' אומר אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם דכתיב שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד, וה' האמידך היום שעמ"י חטיבה אחת בעולם דכתיב ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ. 3. דברי חכמים כדרבנות שמכוון את הפרה לתלמיה להוציא חיים לעולם כך ד"ת, וכמשמרות שד"ת אינם מטלטלין, נטועים שד"ת פרים ורבים ולא חסרים, בעלי אסופות אלו ת"ח שיושבים אסופות אסופות ועוסקים בתורה מטמאין ומטהרים אוסרים ומתירים פוסלים ומכשירים, ניתנו מרועה אחד אל אחד נתנן פרנס אחד אמרן מפי ה', ואף אתה עשה אונך כאפרכסת וקנה לך לב מבין, וא"ל רבי יהושע אין לך דור יתום שראב"ע שרוי בתוכו. 4. ר"י בן דורמסקית הלך להקביל את פני רבי אליעזר בלוד וא"ל שחדשו בביהמ"ד עמון ומואב מעשרין מעשר עני בשביעית, וא"ל יוסי פשוט ידיך וקבל עיניך ובכה ר"א ואמר סוד ה' ליראיו לך אמור להם אל תחושו למנינכם, כך מקובלני מריב"ז הלכה למשה מסיני והטעם הרבה כרכים כבשו עולי מצרים ולא עולי בבל וקדושה ראשונה אינה לעתיד לבא והניחום כדי שיסמכו עליהם עניים בשביעית, ולאחר שנתיישרה דעתו אמר יה"ר שיחזרו עיני יוסי למקומן וחזרו. 5. דף ה, רבי ורבי חייא הלכו בדרך והיה ת"ח סגי נהור ורבי הכריח את רבי חייא שיבא עמו אליו וברכס אתם הקבלתם פנים הנראים ואינם רואים תזכו להקביל פנים הרואים ואינם נראים, ורבי למד זאת מרבי יעקב שקיבל את פני רבו וכאשר הזקין לא הפסיק דכתיב בהו ברבנן ויחי עוד לנצח לא יראה השחת כי יראה חכמים ימותו כ"ש הרואה חכמים בחייהן. 6. רב אידי הלך לביהמ"ד שלשה חדשים לכל צד והיה יום אחד בביהמ"ד וקראו לו בר בי רב דחד יומא וחלש דעתיה, ורבי יוחנן דרש ואותי יום יום ידרושון לומר שכל העוסק בתורה אפילו יום אחד בשנה כאילו עסק כל השנה כולה, וכן בפורענות דמרגלים נאמר יום לשנה.

פדף ה-ו

הוה קבכי עולת מדבר.

א. הפסוקים שבהם האמוראים היו בוכים ומ"ט 1. יראה כל זכורך ואמרין יראה, עבד שרבו מצפה לראותו יתרחק דכתיב מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי. 2. וזבחת שלמים ואכלת שם, עבד שרבו מצפה שיאכל על שלחנו התרחק שנאמר למה לי רוב זבחיכם. 3. אחי יוסף לא יכלו לענות אותו כי נבהלו מפניו, וזו תוכחה של בשר ודם עאכ"ו תוכחה של הקב"ה. 4. שמואל הצדיק אמר לשאול למה הרגתני להעלות אותי כיון שירא מן הדין, ולכן הביא את משה עמו שיעיד שקיים את כל התורה אנו עאכ"ו. 5. יתן בעפר פיהו אולי יש תקוה, כולי האי ואולי. 6. בקשו צדק בקשו ענוה אולי תסתרו ביום אף ה'. 7. שנאו רע ואהבו טוב אולי יחנן ה'. 8. ויש נספה בלא משפט שמלאך המות אמר לשלוחו שיביא את מרים מגדלא שיער נשיא והביא את מרים מגדלא דרדקי שכאשר כבדה את התנור נכוותה ואיתרע מזלה, ומתגלגלים עד שמתמלא הדור ואז ניתנים לדומה ואת יתרת השנים נותנים לת"ח שמעביר על מדותיו. 9. ה' אמר לשטן על איוב ותסיתני בו לבלעו

חנם, עבד שמשיתין את רבו וניסת. 10. הן בקדושו לא יאמין אלא במי מאמין, ולא הבין זאת עד שראה אדם שמלקט תאנים ולקח את אלה שלא הבשילו כיון שנצרך לדרך ואינם ממהרות להרקב משא"כ הבשלים. 11. וקרבתי אליכם למשפט והייתי עד ממהר ממכשפים ובמנאפים ובנשבעים לשקר ובעושי שקר שכר שכיר ומטי גר ולא יראוני עבד שרבו מקרבו לדונו וממהר להעידו, וכן שקל הכתוב קלות כחמורות וילפינן מינה שהמטה דינו של גר כמטה דינו של מעלה והעושה דבר ומתחרט בו מוחלין לו מיד. 12. כי את כל מעשה האלוקים יביא במשפט על כל נעלם, עבד שרבו שוקל לו שגגות כזדונות, על כל נעלם זה הממאיס את חבריו ע"י שהורג כינה או יורק בפניו. אם טוב ואם רע זה הנותן צדקה לעני בפרהסיא שמביישו, או רק בשעת דחקו, או לאשה בסתר משום חשדא, והמשגר לאשתו בע"ש בשר שאינו מנוקר. 13. והיה כי תמצאן אותו רעות רבות וצרות עבד שרבו ממציא לו, וזה רעות שנעשות צרות זו לזו כגון עקיצת צרעה ועקרב, ואמרינן כל שאינו בהסתר פנים או והיה לאכול אינו מזרע ישראל ורבא אמר לרבנן ששולח הרבה בצנעא לשבור מלכא ובגלל שחכמים נתנו בו עיניהם גרבוהו, ועל אף ההסתר פנים בחלום אדבר בו וידו נטויה עלינו וזה לא ידע המין שהראה במחוג כלפי הקיסר לפני רבי יהושע בן חנניא. 14. יוצר הרים ובורא רוח ומגיד לאדם מה שיחו וזה אפילו שיחה יתירה שבין איש לאשתו, אא"כ צריך לרצויה וכמעשה שרב כהנא שמע את רב. 15. במסתרים תבכה נפשי מפני גוה, שיש לה' מקום שנקרא מסתרים ובוכה על גאות ישראל שניתנה לגויים או גאות מלכות שמים, וזה בבתי בראי אבל מבחין עוז וחדוה במקומו, מלבד חרבן ביהמ"ק שאז ה' קרא לבכי ומספד קרחה ולחגור שק. 16. ודמוע תדמע ותרד עיני דמעה כי נשבה עדר ה', שלש דמעות על מקדש ראשון ושני, והשלישית על ישראל או על ביטול תורה, וה' בוכה בכל יום על מי שאפשר לעסוק בתורה ואינו עוסק, על שא"א לעסוק ועוסק ועל פרנס המתגאה על הציבור.

ב.

עולה שהקריבו ישראל במדבר פליגי האם היתה עולת ראייה או תמיד, והשמועות 1. במשנתנו לב"ש הראייה שתי כסף והחגיגה מעה כסף דראייה עדיפה שכולה עולה לגבוה וכן בעצרת ריבה הכתוב בעולות מבשלמים, ולאידך חגיגה עדיפה שיש בה שתי אכילות ואין למדין ליחיד מעצרת דהויא קרבן צבור. ולב"ה הראייה מעה כסף וחגיגה שתי כסף כיון שחגיגה ישנה לפני הדיבור ובנשיאים ריבה שלמים יותר מעולות, ולאידך לא ילפינן מנשיאים דלא נהג לדורות וראייה נמי היתה לפני הדיבור דסברי שהקריבו במדבר עולת ראייה אבל לב"ה הויא עולת תמיד. 2. לרבי ישמעאל נאמרו כללות בסיני ופרטות באהל מועד ואם הקריבו במדבר עולת תמיד קשיא דמעיקרא לא בעיא הפשט וניתוח ולבסוף בעיא ונדחה דאשכחן שריה"ג סובר כך, ולר"ע כללות ופרטות נאמרו בהר סיני ונשנו באהל מועד ונשתלשו בערבות מואב. 3. לרבי אלעזר עולת תמיד העשויה בהר סיני שרק מעשיה נאמרו אבל היא עצמה לא קרבה, ולר"ע קרבה ושוב לא פסקה וקרא הזבחיים ומנחה הגשתם לי במדבר ארבעים שנה זהו משום ששבט לוי שלא עבדו ע"ז הקריבוהו משלהם. 4. לריה"ג שלשה דברים נצטוו ישראל לעשות בעלותם לרגל ובכל אחת יש דבר שאין באחרות: ראייה לגבוה, חגיגה ישנה לפני הדיבור, ושמחה נוהגת אף בנשים.

שאלות לחזרה ושינון

- א. הפסוקים שבהם האמוראים היו בוכים ומ"ט (16)
ב. המח' איזו עולה הקריבו ישראל במדבר והשמועות (4)

- פרק קמא – הכל חייבין
דף ב- ד
א. הפטורים מן הראיה ומנין (17)
ב. המעשים בהקבלת פני רבו והדרשות (6)
דף ה- ז

הושלמה סדרת "דרך ישרה" על כל הש"ס! יצאו לאור בס"ד מסכתות:

- מכות שבועות
עבודה זרה הוריות
מחודדין בפ"ד
זבחים
מנחות
חולין
בכורות עם הקדמות ומושגים
ערכין-תמורה
כריתות-מעילה
נדה

- יבמות
כתובות
נדרים
נזיר סוטה
גיטין
קידושין - עם תורתך שעשועי,
סימני הדף, ותוספתא
בבא קמא
בבא מציעא
בבא בתרא א-ב
סנהדרין א-ב עם "יש סדר
לגמרא" ותמצית כל המסכתא.

- ברכות עם מחודדין בפ"ד.
שבת מהדורה חדשה.
עירובין
פסחים
שקלים ר"ה
יומא
סוכה
ביצה תענית
מגילה-פורים עם מדרש,
תוספתא, ותמצית מחזיר יין לרמ"א
מו"ק חגיגה

ניתן להשיג: בטל' 054-8479220, ת.ד. 5053 בני ברק, yesodot100@gmail.com מחיר: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

נשיח בחוקין 1270 מצוות לפי כל השיטות של מוני תרי"ג המצוות.
בחקותין אשתעשע - על תרי"ג מצוות, לשיטת בה"ג ואזהרות ר"ש אבן גבירול.
עתים לתורה - לוחות ללימוד יומי לכל יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.

שירת ישראל - סוגיות מסכת ב"ק.
קיצור חודים מנוקד ומסודר.
קיצור אלשין רות
קיצור אלשין אסתר
קיצור אלשין איכה
בקרוב בס"ד על שה"ש וקהלת.

באהבת תשגה תמיד - שיחות באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון רבי בונים שרייבר שליט"א.
איזוהי דון ישרה - כיצד ללמוד לשנון ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.
הקדמות ומושגים - סדר קדשים, ובקרוב בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.

ניתן להצטרף לקהל הקוראים,

ולקבל את העלון במייל
לפרטים תגובות והערות:
yesodot100@gmail.com

~101~

המערכת